

การเข้าร่วมกลุ่มช่วยเหลือตนเองกับพฤติกรรมป้องกันโรคเอดส์

นางสาวปิยนุช สายสุขอนันต์

ศูนย์วิทยพัทยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาประชากรศาสตร์

วิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2546

ISBN 974-17-4065-4

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

SELF-HELP GROUP PARTICIPATION AND AIDS PREVENTIVE BEHAVIOR

Miss Piyanuch Saysukanun

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts in Demography

College of Population Studies

Chulalongkorn University

Academic Year 2003

ISBN 974-17-4065-4

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การเข้าร่วมกลุ่มช่วยเหลือตนเองกับพฤติกรรมป้องกันโรคเอดส์
โดย นางสาวปิยนุช สายสุขอนันต์
สาขาวิชา ประชากรศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุวัฒน์ วิบูลย์เศรษฐ์

วิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท

..... อภิมา ธีระคุณ..... รักษาการผู้อำนวยการวิทยาลัยประชากรศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.วิพรรณ ประจวบเหมาะ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... อภิมา ธีระคุณ..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.วิพรรณ ประจวบเหมาะ)

..... สุวัฒน์ วิบูลย์เศรษฐ์..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒน์ วิบูลย์เศรษฐ์)

..... กวี..... กรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร.กวี ลิ้มานนท์)

..... อภิมา ธีระคุณ..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.นภาพร ชโยวรรณ)

ปิยนุช สายสุขอนันต์: การเข้าร่วมกลุ่มช่วยเหลือตนเองกับพฤติกรรมป้องกันโรคเอดส์
(SELF-HELP GROUP PARTICIPATION AND AIDS PREVENTIVE BEHAVIOR)

อ.ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒนา วิบูลย์เศรษฐ์, 116 หน้า

ISBN 974-17-4065-4

การศึกษาค้นคว้านี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเข้าร่วมกลุ่มช่วยเหลือตนเองกับการรับรู้เรื่องการป้องกันโรคเอดส์และพฤติกรรมป้องกันโรคเอดส์ของผู้ติดเชื้อเอชไอวี เลือกตัวอย่างแบบเจาะจง จำนวนทั้งสิ้น 400 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง

ตัวแปรการรับรู้เรื่องการป้องกันโรคเอดส์ ประกอบด้วยตัวแปรย่อย 4 ตัวแปร ได้แก่ การรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรคเอดส์ การรับรู้ความรุนแรงของโรคเอดส์ การรับรู้ประโยชน์ของการป้องกันโรคเอดส์ และการรับรู้อุปสรรคของการป้องกันโรคเอดส์ และตัวแปรพฤติกรรมป้องกันโรคเอดส์ประกอบด้วยตัวแปรย่อย 2 ตัวแปร ได้แก่ พฤติกรรมป้องกันโรคเอดส์ระดับปฐมภูมิและพฤติกรรมป้องกันโรคเอดส์ระดับทุติยภูมิ ตัวแปรแต่ละตัวสร้างจากข้อคำถามที่ได้ผ่านการทดสอบความน่าเชื่อถือ (Reliability) โดยการคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (alpha-coefficient) ด้วยวิธีของครอนบาช (cronbach) และหาความเที่ยงตรง (Validity) ว่าสามารถนำมาใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างได้

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการเข้าร่วมกลุ่มช่วยเหลือตนเองกับการรับรู้เรื่องการป้องกันโรคเอดส์ และพฤติกรรมป้องกันโรคเอดส์ เมื่อนำภูมิหลังของประชากรมาเป็นตัวแปรคุม โดยการวิเคราะห์การจำแนกพหุ พบว่า ความสัมพันธ์เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยที่การเข้าร่วมกลุ่มช่วยเหลือตนเองร่วมกับภูมิหลังของประชากร สามารถอธิบายความผันแปรของการรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรคเอดส์ได้ร้อยละ 18.4, การรับรู้ความรุนแรงของโรคเอดส์ได้ร้อยละ 8.2, การรับรู้ประโยชน์ของการป้องกันโรคเอดส์ได้ร้อยละ 12.3 และการรับรู้อุปสรรคของการป้องกันโรคเอดส์ได้ร้อยละ 13.6 และการเข้าร่วมกลุ่มช่วยเหลือตนเองร่วมกับภูมิหลังของประชากร และการรับรู้เรื่องการป้องกันโรคเอดส์ สามารถอธิบายความผันแปรของพฤติกรรมป้องกันโรคเอดส์ระดับปฐมภูมิได้ร้อยละ 42.0 และอธิบายความผันแปรของพฤติกรรมป้องกันโรคเอดส์ระดับทุติยภูมิได้ร้อยละ 25.4

วิทยาลัยประชากรศาสตร์
สาขาวิชา ประชากรศาสตร์
ปีการศึกษา 2546

ลายมือชื่อนิสิิต..... *ปิยนุช สายสุขอนันต์*.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... *ดร.สุวัฒนา วิบูลย์เศรษฐ์*.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

4387057651: MAJOR DEMOGRAPHY

KEY WORDS: PREVENTIVE BEHAVIOR/ AIDS / SELF-HELP GROUP

PIYANUCH SAYSUKANUN: SELF-HELP GROUP PARTICIPATION AND AIDS PREVENTIVE BEHAVIOR. THESIS ADVISOR:

ASST. PROF. SUVATHANA VIBULSRESTH, Ph.D. 116 pp.

ISBN 974-17-4065-4

The main objective of this study was to investigate relationship between self-help group participation, perceptive of AIDS prevention and AIDS preventive behavior of HIV seropositive clients. The total sample of 400 HIV seropositive clients who participated and did not participate in self-help group were purposively selected. Data collection was made through the use of questionnaire with an informed consent.

Perceptive of AIDS prevention were measured by four indicators 1) perceived threat 2) perceived severity 3) perceived benefits 4) perceived barriers. Two indicators of AIDS preventive behavior are 1) primary AIDS preventive behavior and 2) secondary AIDS preventive behavior. These indicators have been tested for their validity and reliability by cronbach alpha-coefficientcy. The test results reveal that all indicators are acceptable measures of perceptive of AIDS prevention and AIDS preventive behavior.

Multiple Classification Analysis (MCA) were utilized to investigate the correlation between self-help group participation, perceptive of AIDS prevention and AIDS preventive behavior of HIV seropositive clients. It was found that self-help group participation significantly affected differentials in perceptive of AIDS prevention and AIDS preventive behavior of HIV seropositive clients as hypothesized. By adding demographic and socio-economic characteristics of clients, it was found that self-help group participation can explain 18.4 percent of the changes in perceived threat, 8.2 percent in perceived severity, 12.3 percent in perceived benefits and 13.6 percent in perceived barriers. It was also found that self-help group participation, demographic socio-economic variables and health belief can explain 42.0 percent of the changes in primary AIDS preventive behavior and 25.4 percent in secondary AIDS preventive behavior.

College of Population Studies

Field of study Demography

Academic year 2003

Student's signature.....*Heine Mearatras*.....
Advisor's signature*Suvathana Vibulsresth*.....
Co-Advisor's signature.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒนา วิบูลย์เศรษฐ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และศาสตราจารย์ ดร.ภัสสร ลิมานนท์ ที่ได้สละเวลาอันมีค่าเพื่อให้คำแนะนำและข้อคิดเห็น รวมทั้งแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ จนวิทยานิพนธ์เล่มนี้เสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.นภาพร ชโยวรรณ และรองศาสตราจารย์ ดร.วิพรรณ ประจวบเหมาะ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำในการทำวิทยานิพนธ์ และขอขอบพระคุณ คณาจารย์วิทยาลัยประชากรศาสตร์ทุกท่านที่ได้ถ่ายทอดความรู้และอบรมสั่งสอนจนกระทั่งจบการศึกษา

ขอขอบพระคุณคุณพรทิพย์ โสภณ ที่ช่วยประสานงานระหว่างอาจารย์และผู้วิจัย ขอขอบคุณน้องๆ ร่วมรุ่นประชากรทุกคนที่ช่วยเหลือ เป็นกำลังใจให้ ทั้งระหว่างการเรียนรู้และการทำวิทยานิพนธ์

ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.ดิฐกานต์ บริบูรณ์หิรัญสาร คุณดวงกมล ชีวธาดาวิรุจน์ คุณอรพินท์ เจียงาม ที่กรุณาตรวจสอบแบบสอบถาม และให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ในการวิจัย ขอขอบพระคุณคณะกรรมการวิจัยในมนุษย์ เจ้าหน้าที่หน่วยเวชศาสตร์ป้องกัน โรงพยาบาลศิริราช ผู้จัดการและเจ้าหน้าที่สโมสรพิราบชาวที่อนุญาต และอำนวยความสะดวกขณะเก็บข้อมูล และขอขอบคุณกลุ่มตัวอย่างทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการสัมภาษณ์ครั้งนี้

สุดท้ายขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา พี่น้อง หลาน เพื่อนๆ และเพื่อนร่วมงานทุกท่าน ที่สนับสนุนและคอยเป็นกำลังใจ ให้ความช่วยเหลือ ทั้งในด้านหน้าที่การงานและส่วนตัวตลอดมา

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญแผนภูมิ.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
1.3 แนวคิดเชิงทฤษฎี.....	4
1.4 กรอบแนวคิดของการวิจัย.....	16
1.5 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	17
1.6 สมมุติฐานการศึกษา.....	20
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	22
บทที่ 2 ระเบียบวิธีวิจัยและลักษณะทั่วไปของข้อมูล.....	23
2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	23
2.2 ขนาดของตัวอย่าง.....	24
2.3 วิธีเลือกตัวอย่าง.....	24
2.4 ขอบเขตของการศึกษา.....	25
2.5 ข้อตกลงเบื้องต้น.....	25
2.6 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	26
2.7 การทดสอบแบบสอบถาม.....	26
2.8 การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอข้อมูล.....	28
2.9 นิยามศัพท์.....	28
2.10 นิยามตัวแปรและการวัดตัวแปร.....	29
2.11 ลักษณะทั่วไปของข้อมูล.....	34

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	42
3.1 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการเข้าร่วมกลุ่มช่วยเหลือตนเอง ภูมิหลัง ของประชากรกับการรับรู้เรื่องการป้องกันโรคเอดส์ ด้วยวิธีการ วิเคราะห์การจำแนกหมู่.....	47
3.2 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการเข้าร่วมกลุ่มช่วยเหลือตนเอง ภูมิหลัง ของประชากรกับการรับรู้เรื่องการป้องกันโรคเอดส์ และพฤติกรรม ป้องกันโรคเอดส์ด้วยวิธีการวิเคราะห์การจำแนกหมู่.....	58
บทที่ 4 สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ.....	68
4.1 สรุปผลการศึกษาเปรียบเทียบลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง.....	69
4.2 สรุปผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเข้าร่วมกลุ่มช่วยเหลือตนเองกับ การรับรู้เรื่องการป้องกันโรคเอดส์.....	70
4.3 สรุปผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเข้าร่วมกลุ่มช่วยเหลือตนเองกับ พฤติกรรมป้องกันโรคเอดส์.....	71
4.4 สรุปผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้เรื่องการป้องกัน โรคเอดส์กับพฤติกรรมป้องกันโรคเอดส์.....	71
4.5 สรุปผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเข้าร่วมกลุ่มช่วยเหลือตนเองกับ การรับรู้เรื่องการป้องกันโรคเอดส์ เมื่อควบคุมด้วยภูมิหลังของประชากร โดยการวิเคราะห์การจำแนกหมู่.....	72
4.6 สรุปผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเข้าร่วมกลุ่มช่วยเหลือตนเองกับ พฤติกรรมป้องกันโรคเอดส์ เมื่อควบคุมด้วยภูมิหลังของประชากรและการรับรู้ เรื่องการป้องกันโรคเอดส์ โดยการวิเคราะห์การจำแนกหมู่.....	73
4.7 สรุปผลศึกษา.....	74
4.8 ข้อเสนอแนะ.....	75
รายการอ้างอิง.....	78
ภาคผนวก.....	86
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	106

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามภูมิหลังของประชากรและการเข้าร่วมกลุ่ม ช่วยเหลือตนเอง.....	36
2 คะแนนเฉลี่ยการรับรู้เรื่องการป้องกันโรคเอดส์ในแต่ละประเด็น จำแนกตาม การเข้าร่วมกลุ่มช่วยเหลือตนเองของผู้ติดเชื้อเอชไอวี	39
3 คะแนนเฉลี่ยพฤติกรรม เพื่อป้องกันโรคเอดส์ในแต่ละประเด็น จำแนกตาม การเข้าร่วมกลุ่มช่วยเหลือตนเองของผู้ติดเชื้อเอชไอวี.....	41
4 ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างการเข้าร่วมกลุ่มช่วยเหลือตนเอง ภูมิหลังของประชากร การรับรู้ เรื่องการป้องกันโรคเอดส์ และพฤติกรรมป้องกันโรคเอดส์.....	45
5 คะแนนเฉลี่ยการรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรคเอดส์ จำแนกตามการเข้าร่วมกลุ่ม ช่วยเหลือตนเอง และภูมิหลังของประชากร โดยการวิเคราะห์การจำแนกพหุ.....	54
6 คะแนนเฉลี่ยการรับรู้ความรุนแรงของโรคเอดส์ จำแนกตามการเข้าร่วมกลุ่ม ช่วยเหลือตนเอง และภูมิหลังของประชากร โดยการวิเคราะห์การจำแนกพหุ.....	55
7 คะแนนเฉลี่ยการรับรู้ประโยชน์ของการป้องกันโรคเอดส์ จำแนกตามการเข้าร่วมกลุ่ม ช่วยเหลือตนเอง และภูมิหลังของประชากร โดยการวิเคราะห์การจำแนกพหุ.....	56
8 คะแนนเฉลี่ยการรับรู้อุปสรรคของการป้องกันโรคเอดส์ จำแนกตามการเข้าร่วมกลุ่ม ช่วยเหลือตนเอง และภูมิหลังของประชากร โดยการวิเคราะห์การจำแนกพหุ.....	57
9 คะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมป้องกันโรคเอดส์ระดับปฐมภูมิ จำแนกตามการเข้าร่วมกลุ่ม ช่วยเหลือตนเอง ภูมิหลังของประชากร และการรับรู้เรื่องการป้องกันโรคเอดส์ โดยการวิเคราะห์การจำแนกพหุ.....	66
10 คะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมป้องกันโรคเอดส์ระดับทุติยภูมิ จำแนกตามการเข้าร่วมกลุ่ม ช่วยเหลือตนเอง ภูมิหลังของประชากร และการรับรู้เรื่องการป้องกันโรคเอดส์ โดยการวิเคราะห์การจำแนกพหุ.....	67
11 สหสัมพันธ์ระหว่างการเข้าร่วมกลุ่มช่วยเหลือตนเองกับการรับรู้เรื่องการป้องกัน โรคเอดส์ และพฤติกรรมป้องกันโรคเอดส์ โดยวิธีการวิเคราะห์การจำแนกพหุ.....	74

สารบัญแนภูมิ

แผนภูมิที่	หน้า
1 แบบจำลองความเชื่อด้านสุขภาพที่ใช้อธิบายพฤติกรรมป้องกัน.....	10
2 กรอบแนวคิดของการศึกษาการเข้าร่วมกลุ่มช่วยเหลือตนเองกับพฤติกรรมป้องกันโรคเอดส์ของผู้ติดเชื้อเอชไอวี.....	17

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย